

De nieuwe pensioenwet, hoe zit dat nu?

Jong en oud op de publieke tribune tijdens de behandeling van de nieuwe pensioenwet in de Tweede Kamer. — © ANP

Maastricht – Vrijwel niemand snapt meer hoe het zit met de Wet toekomst pensioenen. Daarom een poging om de chaos uit te leggen waar de politiek mee bezig is.

Rob Cox
4 november 2022

In de Tweede Kamer is dagen gediscussieerd over de nieuwe pensioenwet. De grootste zak met geld van Nederland, 1500 miljard euro, wordt opnieuw verdeeld. Dat is meer dan drie keer de totale Nederlandse staatsschuld. Meer dan tien jaar wordt er al gepraat over de Wet toekomst pensioenen.

Maar hoe zijn we eigenlijk op dit punt gekomen? We hebben al jaren een van de beste pensioenstelsels van de wereld. Waarom moet het anders?

De arbeidsmarkt is veranderd

Zeker hebben we een goede pensioenregeling in Nederland. Maar de wereld is veranderd. Vroeger werkten mensen hun leven bij één baas. Met 65 stonden de AOW en het aanvullend pensioen klaar. Tegenwoordig hebben werknemers meerdere werkgevers met diverse regelingen. Dat levert problemen op.

Daarnaast hebben veel mensen tegenwoordig een flexcontract. Om flex goedkoop te houden, worden pensioenpremies vaak geschrapt. Daar moeten mensen zelf maar voor zorgen.

Dat geldt ook voor het grote leger zelfstandige zzp'ers. Vroeger waren metselaars en elektriciens in dienst van een aannemer, maar nu zijn ze eigen baas en regelt niemand meer hun pensioen. Zelf doen ze het niet, want daarvoor verdienen ze te weinig of ze zien het nut er niet van in. Vooral PvdA en GroenLinks willen dat ook voor deze groepen verplicht pensioen opgebouwd moet worden.

Jongeren betalen voor de ouderen

In het huidige systeem legt iedereen hetzelfde percentage van zijn salaris in. Dat heet de doorsneepremie. Maar in feite is dat niet eerlijk voor jonger personeel. Hun euro kan langer belegd worden en levert dus eigenlijk meer op dan de euro van iemand die over een jaar met pensioen gaat. Hier komt het idee vandaan dat jongeren het pensioen van ouderen subsidiëren.

Nu hoeft dat geen probleem te zijn wanneer de jongere zijn hele leven bij hetzelfde pensioenfonds zit. Vanaf je veertigste word je namelijk 'gesubsidieerd' door de jongeren van dat moment. Maar hierboven zagen we dat het nog maar zelden voorkomt. De arbeidsmarkt is veranderd, geflexibiliseerd. Wanneer je als jongere in loondienst begint en vanaf je veertigste zelfstandig werkt, dan heb je wel de ouderen gesubsidieerd, maar krijg je daar niks voor terug. De nieuwe wet voorkomt dat.

Het huidige pensioen is te duur

Dit is een van de grootste drijfveren voor de pensioenverandering. De premie die maandelijks ingelegd wordt in de fondsen en bij de verzekeraars is gigantisch hoog geworden. Veel mensen werken tegenwoordig meer dan een dag in de week voor hun pensioen. Twee derde tot de helft van die premie wordt betaald door de werkgever. De loonkosten voor werkgevers zijn daardoor enorm gestegen. Maar ook de werknemer legt honderden euro's per maand in. De nieuwe wet moet zorgen voor lagere en stabielere pensioenpremies.

Gepensioneerden lopen indexatie mis

Dat is ook een probleem in het huidige systeem. Op dit moment hebben we gezamenlijke pensioenpotten. Iedereen heeft een aanspraak op een deel van de pot. De fondsen en verzekeraars moeten voldoende geld in kas hebben om al die aanspraken in de toekomst te kunnen betalen. Om te berekenen of er voldoende geld in kas zit, is er een rekenmethode bedacht die gebaseerd is op de actuele marktrente. Dat ging prima, totdat de marktrente, onder druk van de Europese bank, op nul belandde. Op dat moment moesten pensioenfondsen 110 procent van alle toekomstige pensioenaanspraken in kas hebben. Dat lukte natuurlijk niet. Dekkingsgraden zakten soms onder de 90 procent. Daardoor mochten geen indexeringen worden toegepast. Niet alleen op de pensioenen van gepensioneerden, maar ook niet op de aanspraken van de werkenden.

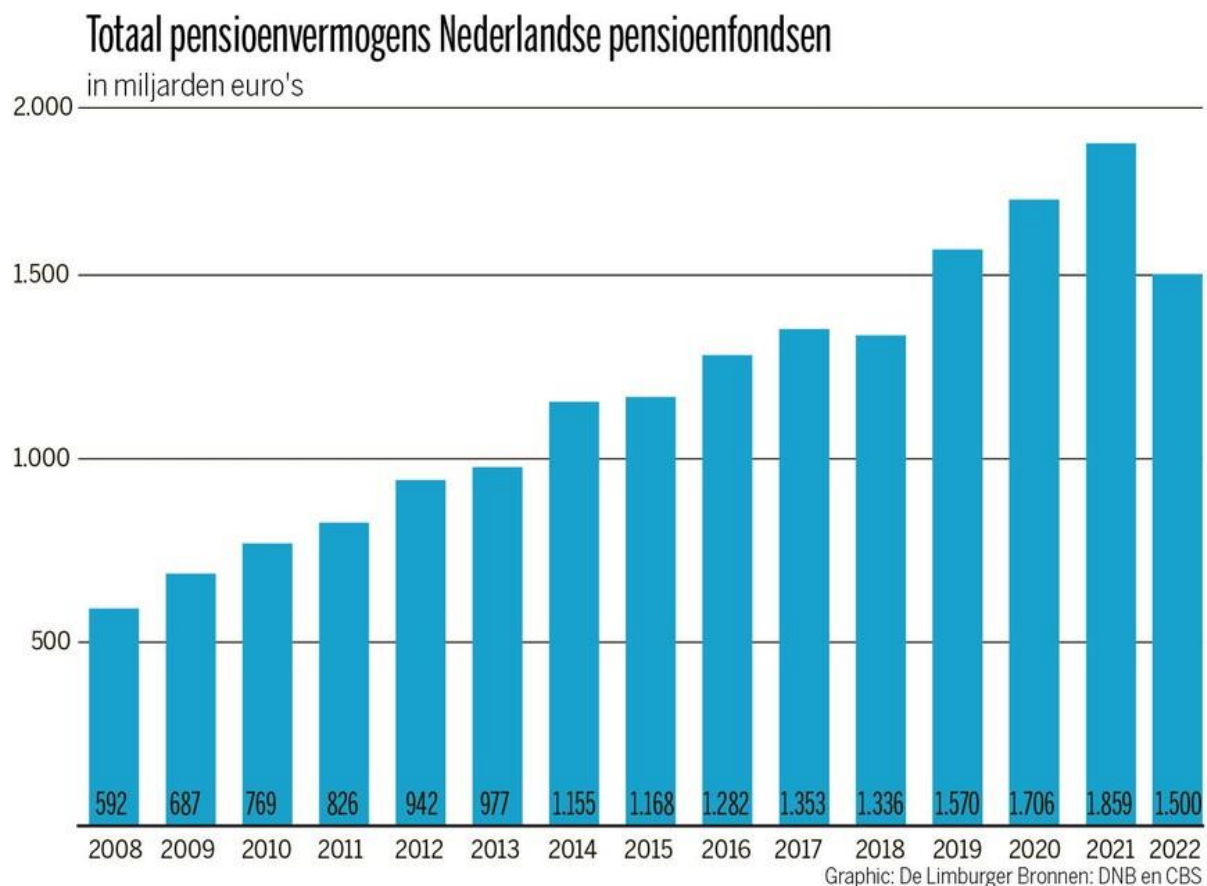
Om indexatieproblemen in de toekomst te voorkomen, willen de kabinetspartijen dat de nieuwe wet snel wordt ingevoerd. In de nieuwe wet zijn er geen aanspraken meer, maar krijgt iedereen een persoonlijk potje geld. Je hoeft dan niet meer te indexeren, maar bent afhankelijk van de geldmarkten. Met de overstap vervallen echter ook alle rechten om de achterstallige indexaties in te halen.

Dit zijn de belangrijkste drijfveren voor de invoering van de nieuwe pensioenwet. Dat er iets moet gebeuren, daar is bijna iedereen het wel over eens. Modernisering is nodig. Maar is dit de juiste manier? Is dit het juiste moment? Daarover verschilt zo ongeveer iedereen van mening.

We hebben geen pensioenprobleem

Dat was de titel van een artikel in deze krant uit 2016. Kern van het artikel was dat de rekenmethode om de dekkingsgraad te bepalen niet deugde.

Bij een rentestand van 1 procent werden de fondsen gedwongen met een rendement van 1 procent te rekenen. In werkelijkheid ligt het langdurig rendement van een fonds tussen de 5 en 7 procent. Dat extra rendement had bijna geen invloed op de lage dekkingsgraad. Maar intussen nam door de winsten het vermogen van de fondsen gigantisch toe. In dertien jaar steeg het vermogen van alle fondsen van 600 naar 1800 miljard euro vorig jaar. Dit jaar is dat vermogen door onrust op de financiële markten gedaald tot 1500 miljard.

© De Limburger

Wanneer je uitgaat van een gemiddeld jaarlijks rendement van 7 procent op dat vermogen, dan krijgen we het pensioengeld nooit meer op. Dat geeft ook een antwoord op de vraag die veel

jongeren hebben: is er straks nog wel pensioen voor ons? Bij deze gemiddelde rendementen is er meer dan genoeg.

We moeten snel overstappen

De regeringspartijen, werkgevers en vakbonden willen zo snel mogelijk ja zeggen tegen de nieuwe wet. De discussie heeft lang genoeg geduurd. Nu wachten zorgt ervoor dat de nadelen van het huidige systeem nog langer voortduren: onverantwoord.

Ruim tien jaar bakkeleien is inderdaad lang. Probleem is alleen dat twee van de belangrijkste parameters gigantisch aan het schuiven zijn. De inflatie, die jarenlang stabiel was onder de 2 procent, is gestegen naar 16. En als gevolg daarvan is de rente nu ook aan het stijgen. Heel hard. En die stijgende rente zorgt ervoor dat de dekkingsgraden van de pensioenfondsen nóg veel harder stijgen. In feite komt het erop neer dat volgens de huidige rekenmethodes alle opgebouwde miljardenbuffers niet meer nodig zijn. Tijd om de uitgestelde indexatie te betalen aan de deelnemers.

Maar dat wil de regering niet. We zitten midden in de overgang naar het nieuwe systeem en dan mag je geen geld uitdelen. Oppositiepartijen, met name PVV, Omtzigt en de SP willen dat juist wel. Dat is een van hun redenen om te wachten met de invoering van de nieuwe wet.

Niet goed doorgerekend

Een andere reden om te wachten met de nieuwe wet is dat er geen berekeningen zijn gemaakt over de huidige situatie op de geldmarkt. Er zijn honderdduizenden mogelijke scenario's doorgerekend door de Commissie Parameters, maar nergens is rekening gehouden met de extreme inflatie en stijgende rente van nu.

Voorstanders van de wet denken dat die gevolgen wel mee zullen vallen. Problemen lossen we wel op tijdens de overgang. Maar de oppositie in de Tweede Kamer vindt dat er eerst nieuwe berekeningen gemaakt moeten worden. Door nu over te stappen zonder voldoende onderzoek, maken we een sprong in het ongewisse. Dat kun je niet maken met zoveel geld op het spel.

Rechtszaken dreigen

Een overdracht van een aanspraak op pensioen naar een eigen pensioenpotje is juridisch enorm ingewikkeld. Het roept de vraag op van wie het geld in die pensioenpotten is? En mag de overheid zonder overleg dat geld herverdelen? In principe is het pensioengeld voor en door de deelnemers erin gestopt. Omdat er nog belasting over geheven moet worden, is een derde van de pot van het Rijk. Twee derde is dus van de deelnemers. Maar zij worden bij de overgang naar de nieuwe pensioenwet buiten de discussie gehouden.

Lees ook: [Nieuwe berekening pensioenplan pakt slecht uit: 'Gokken met geld'](#)

Dat is voer voor juristen. Er dreigen zoveel rechtszaken dat het hele rechtssysteem lamgelegd wordt, voorspellen ze. Dat kan leiden tot vertraging van uitvoering van de nieuwe wet of achteraf leiden tot allerlei aanpassingen.

Het probleem van invaren

Een van de grootste problemen bij de overgang naar de nieuwe wet is het 'invaren'. Eerder hadden we het over jongeren die ouderen subsidiëren in de huidige regeling. Wanneer je nu overstapt naar een andere wet, is dat sneu voor de mensen tussen de 40 en de 55 jaar. Die hebben de generatie boven zich gesubsidieerd en zitten op het omslagpunt dat ze er voordeel van gaan hebben. 'Invaren' betekent dat zij gecompenseerd worden voor het mislopen van dat voordeel. Schattingen over het totale bedrag dat daarvoor nodig is, lopen uiteen. Volgens berekeningen wordt voor hen tussen de 40 en 80 miljard uit de pensioenpotten gehaald.

Niemand erop achteruit

De leidraad van de nieuwe wet is dat iedereen erop vooruitgaat. Dat gaat niet lukken. Het invaren gaat waarschijnlijk niet bij iedereen goed. In diverse situaties lopen jongere en oudere werkenden het risico tientallen procenten pensioen mis te lopen. Het nabestaandenpensioen is ook niet goed genoeg geregeld. Het recht op herstelindexatie verdwijnt: daardoor wordt misgelopen compensatie niet meer nabetaald als het goed gaat. Sommige mensen worden benadeeld door de nieuwe wet, maar voorstanders van de wet denken dat achteraf te kunnen herstellen vanuit de geldbuffers in de fondsen.

Conclusie

Dat de oude pensioenwet wordt vernieuwd, is een goede zaak. Modernisering is nodig.

Een van de belangrijkste uitgangspunten is dat alles eenvoudiger zou worden. Nou, dat is niet gelukt. De nieuwe pensioenwet is al zo vaak aangepast dat het een chaos is geworden. Zelfs deskundigen snappen het niet meer, laat staan dat ze het kunnen uitleggen aan de burger.

Lees ook: [Brandbrief: pensioenwet moet snel van tafel](#)

Maar het dossier is politiek beladen. De wet moet met spoed door de Kamers worden gejaagd, omdat er na de verkiezingen voor Provinciale Staten een andere samenstelling komt van de Eerste Kamer. De tegenstanders van de nieuwe pensioenwet hebben dan naar verwachting de meerderheid. Wanneer er vóór de verkiezingen geen akkoord is van de Eerste Kamer, dan wordt de invoering van de wet waarschijnlijk jaren vertraagd.

De politiek moet dus kiezen voor een nieuwe wet met heel veel tekortkomingen en risico's of nog een paar jaar doorgaan met een wet die niet meer van deze tijd is.